

134 (938)

21(A)(B)(C)(D)

- १ गोपिकागीताम्
- २ पार्वणश्राद्धादिक्रिः
- ३ चतुर्भुवनसुक्तिः
- ४ सुदर्शनसौम्यम्

134

21(A)

ॐ

श्रीगणेशायनमः श्रीशुक उवाच गोप्यः कृष्णो
वैयातेतमनुदुतचेतसः कृष्मलीलाः प्रगायंत्यो
निन्दुः खेनवासरान् १ गोप्य ऊचुः वाम
बाहुकृतवामकपोलोवलिगतभूरधरार्पितवे
णुम् कोमलांगुलिभिर्गाम्प्रतमार्गगोप्य ईर
यतिपत्रमुकुन्दः २ व्योमयानवनिताः सहसिधै

राम

१

विस्मितास्तद्वधार्थसत्त्वज्जाः काममार्ग
णसमर्पितचिन्ताः कश्मलं ययुरपस्मृतनी
यः ३ हंतचित्रमवलाः शृणुतेदं हारहास
उरसि स्थिरविद्युत् नंदसूनुरयमार्त्तजना
नां नर्मदोयहिक्कुजितवेणुः ४ वंदशो ब्रजश्रवा
मृगगावो वेणुवाद्यहतचेतस आगतं दं

तदष्टकवत्नाथतकर्णानिदितालिखितचित्र
मिवासन् ५ बर्हिणस्तवकथातुपलाशैर्व
धमल्लपरिवर्हविडंबः कर्हिचित्सवलम्बा
लिसगोपैर्गाः समाकयति यत्र मुकुन्दः ६
तर्हि भग्नगतयः सवितो वेतस्य रां बुजरजो
निलनीतम् स्मरयतीर्वयमिवावहुपुण्याः

राम

२

प्रेमवेपितभुजास्तिमितापः १ अनुचरैः स
मनुवर्णितवीर्यश्रीदिपूरषश्वाचलभूतिः
वनचरोगिरितटेषुचरंतीर्वैणुनाक्यति
गाःसयदाहि ८ वनलतास्तदवश्मात्मनिवि
स्यंजयंत्यश्वपुष्पफलाभ्याः प्रणतभार
विटपामधुधाराः प्रेमहृततनवःससजुःस्म

दर्शनीयतिलकोवनमालादिव्यगंधतुलसीम
धुमत्तैः अलिकुलैरलघुगीतमभोष्टमादिवन्
३ वहिसंधितवेणुः १० सरसिसारसहंसविहंगा
श्चारुगीतहृतचेतसस्त्य हरिमुपासतेयतचि
त्ताहंतमीलितदृशोद्यतमौनाः ११ सहवलःसुग राम
वतंसविलासःसानुबुद्धितिश्रुतोव्रजदेव्यः हर्ष ३

यन्मयार्हिवेरागुरवेराजातहर्वउपरंभतिविश्व
म १२ महदतिकमराशंकितचेतामंदमंद
मनुगज्जतिमेघः सुरुदमभ्यवर्षतिसुम
नोभिष्ठापयाचविदधत्प्रतपत्रम १३ विवि
घगोपरसेषुविदग्धोवेरागुवाद्यउरुधानि
जशिक्षाः तवसुतःसतियदाधरविंवेदत्तवे

४

गुरुराणयत्स्वरजातीः १४ सवनशस्तदुपधा
 र्घ्यसुरेशः शक्रशर्वपरमेष्ठिपुरोगाः कवय
 आनतकंधरचित्ताः कश्मलंययुरनिश्चि
 ततत्वाः १५ निजप्रदाब्जदलैर्ध्वजवज्रनी
 रजांकुशविचित्रलतामैः व्रजभुक् शमय
 न्स्वरतोदंबर्धुर्ध्वगतिरोडितवेणुः १६

 राम
 ४

व्रजति तेन वयं सवित्तासवीक्षणापितमनो
भववेगाः कुजगतिंगमितानविदामः कश्म
लेन वसनं कवरं वा १० मणिधरः कचिदाग
णयनगामालयादयितगंधतुलस्याः पुण
यिनोऽनुचरस्य कदांसे प्रक्षिपन् भुजम
गायतयत्र १८ कृष्णतवेणुरवबंचितचित्ताः

५ कृष्णमन्त्रसतकृष्णमृहिरापः गुणगणार्ण
 मनुगत्यहरिण्योगोपिकाश्वविमुक्तगृहा
 शाः १९ कुंददामकुतकोतुकवेष्टोगोपगो
 धनवत्तोयमुनायाम् नंदसूनुरनघेतववत्सो
 नर्मदः प्रणयिनां विजहार २० मंदवायुरनु
 वात्यनुकूलं मानयन् मलयस्पर्शेन वंदितस्त

राम

५

मुपदेवगणायेवाघगीतवलिभिः परिववृः
२१ वत्सलोव्रजगवांषदगधोवंधमानचरणाः
पायिवृद्धैः कृत्स्नगोधनमुपोह्यदिनांतेगीतवे
दुरणुरनुगेडितकीर्तिः २२ उत्सवंश्रमरुचाऽपि
दृशीनामुन्नयनखुररजश्चुरितस्त्रक् दित्स
येतिसुहृदाशिषस्रष्टेवकीजठरभूरुडुराजः २३

म६ विष्णुर्गितलोचन ईषन्मानदः सुहृदां वनमा
ली वदरपांडुवदनो मृदुगंडं मंडयन्कनककुंड
ललत्स्या २४ यदुपतिर्हि रदराजविहारोया
मिनीपतिरिवैषदिनांते मुदितवृक्कुपयाति
दुरंतमोचयन्वृजगवांदिनतापम् २५ श्रीशु
क उवाच एवं वृजस्त्रियो राजन्कृष्णलीलानुगा

रम

६

यतोः रेमिरेऽहस्सुतच्चित्तास्तन्मनस्वामहोदयः
७ २६ इति श्रीमहाभागवते द्वापराखण्डे वनपर्वणे
गोपिकागीतनाम पंचत्रिंशोऽध्यायः ३५ सुभं

रम
७

1054/2 (A)

शारदा

134
21(8)

श्रीगणेशाय नमः॥ अथ पार्वत्या द्वाविधिः॥ दुर्गपरि
 दिशचम्यो तवा साजितन्दियः॥ आसनेषु स दूर्गेषु विविक्ते
 रूपवेशयेत्॥ १॥ द्वौ देवप्राक्त्रयः॥ पित्रो ह्युदगे कैक
 मेव वा॥ कृतान्दिकः शुचौ देशे शुचीनविप्रान्समा
 ह्वयेत्॥ प्रकृतुत्रयं पित्रे तं तवा वै स्वदेविकां॥ अथ कृत्यमुच्ये
 स्वागतं वः सुस्वागतं अद्यो वै स्रवमंजरी॥ पादपद्मालनं पूजनम्
 नमोस्तनं ताय इति पठेत्॥ निमंत्रणं फले गृहीत्वा॥
 पित्रादित्रयमातामहादित्रयं द्वा द्वयं संवेधि नापुनरुच्ये
 माद्रुवो नमो विसेषां देवानां अर्कतर्व्य आद्रे यत्र
 जवं तो मया निमंत्रिताः निमंत्रितास्तः॥ इति प्रतिवचनं

अकोनेसोचपरेः सततं व्रत्त चारिणिः ॥ अवि त्तव्यं भवद्भि
 श्रमया च आद्रक मरि ॥ सर्वाया सविनिष्ठैः फा
 मको ध्यवि वर्जितैः ॥ ननु नैवित्तोऽद्य भूते आद्रक मरि
 पित्रकृतेऽप सव्यं ॥ स्वागतं वः स्रश्वागतं ग पदप्रचालनम् ॥
 यफलं इति पठेत् ॥ निमं च एं ॥ अमुक गोत्राण युक्त
 पितापितामह प्रपितामहानां अमुका मुका मुकवा
 मी एं वसु रुद्रादित्य सूर्यपा रं ॥ अद्य कर्तव्ये आ
 द्ये नवना मया निमं चिताः ॥ निमं चिताः ॥ अमुक
 गोत्राणं युष्माकं ता महानां प्रमाता वृद्ध प्रामाता महा
 नां अमुका मुका मुक समी एं वसु रुद्रादित्य सूर्यपा रं

अथ कर्तव्ये आहुः अथ जवं नो मया लिमं चिताः लिमं
 चिताः स्मः ॥ इति प्रति वचनं अथ कोप्यनेति पठेत्
 सव्यं ॥ पादार्घदानं ॥ सहस्रं शीर्षेति पूजनं चित्रादित्रेयं
 मातामहादिचय आहुः संबन्धि नः पुरुरवो माद्रवो न
 नमानो विश्वे देवाः यत्तदः पादार्घमस्तु ॥ अथ सव्यं भू
 पितृदत्तपाद पूयनं भूगयादिव्याः आपः पयसा संव
 न्मूयं अंतरे द्या उत पार्थिवी र्या दि न रय व र्ण यद्भुया
 स्तानः आपः सिवा सयं स्यो नो सुभवा न वज्रो ॥ अमुकको
 वाः पितृपितामह प्रपितामहतां ॥ अमुका मुका मुक स
 मीरुं ॥ वसुतुद्रादित्य भ्यवृषाः अमुक गोवाः माताम

इस्मिन्निः॥ पुष्पान्॥ सनो देवीति॥ यत्नं॥ यवो शिष्यव
 यास्मद्देवो यवयाः सति विवेत्वा॥ अंतर्निज्ञायत्वा ए
 विवेत्वा संयं तां लोकाः पितृष्वदनाः पितृष्वदत्तमसि
 यावान्॥ तिलोद्गो॥ सोमदैवत्यो गोसर्वो देवनिर्जितः
 प्रयत्नमद्भिः प्रकृतः स्वयया पितृ न लोका न प्राण
 हिनः स्वाहा तिलान्॥ गंधपुष्पं वतुस्मी॥ साधारणं
 याकुसुमं गंधादिद्विपेत्॥ आसाधारणं त्वेय
 वतिलान्ते कर्मपात्रं समीपे स्थापनं मूत्राभ्युदर्ये
 केयवान् रकेदिष्टे तिलान् पात्रे प्रक्षिपेत्॥ कर्म
 पात्रं परिपुष्पमस्तु॥ प्राणायामं कृत्वा॥ अभ्युदयं च
 कुर्यात्पवित्रः पवित्रो वा॥ पुंडरीकाक्षं नमस्कृत्य॥
 देवताभ्यः पितृभ्यश्चैव नमो गीर्ज्यैव च॥ नमस्त्वा

इति पटति

हृद्ये स्पृष्टाये नित्वमेव जवति ॥ इति विः ॥ स त्वया च
दसारैः पुमृगाः कालं जने गिरे ॥ चक्रवाकाः सरद्वि
वेदसाः सरसिमानसे ॥ तेषि जाता कुरु त्वे त्वे वा स्मरण
वेदपाशगाः ॥ प्रस्थिता दीर्घमस्थानं पुयं किमव
सीदथा ॥ पंचकोसं गया ज्ञेवं कोसमेकं गायामि
रु ॥ यत्र यत्र स्मरिष्यामि पितृणां तत्तमज्ञं यम् ॥
अत्र यं ब्राह्मण उचुः ॥ अपसव्यं ॥ आह्वारं मे गयामि
यात्वा च्यात्वा देवं गदधं रम ॥ स्थानं पितृसां च्यात्वा
ततः आचंशमानं मे त्वा गायामि नमः ॥ गदधुना य
नमः ॥ स्वपितृभ्यो नमः ॥ अथ द्विवचनं ॥ मोरफ

कतिलमादाय पूर्वदिदिनु निजिपेत ॥ अग्निष्वात्ता
 पितृगणप्रदोत्तुदि सम ॥ तथा वहिषदः पांतु
 याम्याये पितृवः स्थिताः ॥ प्रतीची मायया स दुदुये
 वीमपि सोमपाः ॥ वृषं तस्थयि मा रक्ते कव्यवा
 ऽनलोप्यधः ॥ रत्नो नू नपि साचे ज्यस्तथै वा सु
 रदो घतः ॥ सर्वतश्चापि पत्ते वा यमो न चाकरो
 तु मे ॥ तिला रत्नं तु शुरा न दन्ती रत्नं तु राक्षसां
 पंक्तिवै ब्राविद्यो रत्ने दतिथि सर्वतो वतु ॥ असुरा
 यु द्यारुते तु ॥ अप सव्व ॥ अमुकगो वा रंगं पुम्
 क्षित्तमहप्रदिता महाता ॥ अनुका मुका मुक सम
 रुदल ससं ॥ प्रव ॥ अ बनी वीदु डी कनका ॥ ॥ व

संज्ञाप्रवृत्तौ प्रचीनस्य नृणां नृपतेः पापसंशुचिः ॥ इति
जीवी वं च नं ॥ क विनीवी वं च नो न देवता ज्यपित
ज्य इति पठः ॥ अ सुहेद सका हो स्मत्वा ॥ आपरा वं ॥
अ सुक गो वा सुं पित्र पिता म ह प्र पिता म हु न्ता अ सु
का मुका सुक शर्मा इंग ॥ व सु रु ॥ अ सुक गो वा नां
अ सुका ॥ व सु रु ॥ पा सुं पु रु र वो द्रव वि स्ये देव पूर्व क
पार्व श आ द्रु मे सि द्र व्ते रं हु क रि स्ये ॥ ३० रु रु ॥ स व्ते
द ह्नि नि पा ता दि दो वा ता का दी नां प्र वि त्रा सु स प द
ता इति ति ल न्जि की र्थ मा रं जी य पे त ॥ वि त्रा दि वा मा
ता म हा दि वै आ द्रु सं व द्दि नां पु रु ना वो मा द्र व ना न्तां
वि श्वे वा दे वा नां इ दं रु सा रा न म सु ॥ अ प रा वं

५१०

को २

प्रमुकगोत्राणां॥ वितृपित्तमहप्रपित्तमहप्र
वसु रूपं
प्रमुकगोत्राणां प्रमुकमुकसमा

प्रमुकमुकसमा॥ प्रमुकमुकसमा॥ प्रमुकमुकसमा॥

नादाया विवादि विमातामहादिने यत्राहुरां वेदि

नः॥ पुत्रुनवोमाद्वनमो विस्वानवेवान् अवाह

हयिष्य॥ अवाहय॥ विष्टेदेवाः स अगताः अ

तामपि मयं हवे॥ यद्वर्हिर्निषीदत विष्टेदेवाः अ

तेमप्यहं मे पेक्षन्तमिच्छेय उपय विष्ठाये अग्निनि

ह्यग्नतवा यपत्र आसाध्यामि न्यहिषि मादा यज्वं॥ ६

तिमं वदया ज्ञामावाह॥ अज्ञातविष्टेदेवा विष्टय

आ गं तु महु गग वि ब्वे देवा महा वलाः ॥ येय
व विहिताः आहु सावधाना ज वं तु ते ॥ अप सव्यं ॥
तिलानादाय ॥ अमुक गोत्रा न पितृ पिता महु प्रपित
न अमुक कामु कामु क समीशः ॥ अमुक गोत्रा न मा
ता महु प्रमाता महु वद प्रमातृ महु न अमुक मु
कामु क समीशः ॥ व सु उद दित्य स रुपा न पि
तृ न माता महु न आवाहय य ॥ ३ आवाहय ॥
उ संत स्या निची मद्यु संतः स माप्यी महि ॥ ५ सं नुश
त आवाहय पितृ न ह विष्ट अत वे ॥ १ ॥ आयात
नः पितृ नः सो म्या सो अ नि ध्याताः प्रथि जि र्दे व यानैः
अस्मि तु गो स्व च या म द ते हि वु वं तु ते वं त्व स्मान् ॥
इति मं वद या म्या मा वा द्य ॥ इतो दातृ गो कृ णं क व म

श्री० तदा न पर्यंतं विह तो दी रुरो न विना ॥ १ ॥ सव्यं ॥ पूर्वोक्त
मंत्रे ह स्तार्ध पात्र पुरुरं ॥ २ ॥ प्रवो सीति यवान् ॥ ३ ॥ ति
क्षे सि सोम देवत्या गो सवो देव क्षि मितः ॥ ४ ॥ प्रयत्न मद्भिः
प्रकृतः स्य च या पितृ ब्रह्म लोका न् प्रो एग हिनः स्माहा ॥
गं च पुं स च तू क्षी देव पात्रं संपन्नं रु संपन्नं ॥ पित्रार्ध
पात्राणि परि पूरु गति संतु ॥ ५ ॥ देव पात्र मुद्या प्य पवित्रे
६ द्विजक देवत्वा सहज सी वी इति पठेत् ॥ या दिव्या इति वा
पित्रा दित्रय आताम हादित्रय आहु सं वं चिनः पुरु र्वो
माद्रवेणा मानो वि ब्र देवा ए बहु स्तार्ध व वोनमः ॥
अथ पुनः पुनः प्रत्यर्च मस्तु ॥ उदक स्य सनम् ॥ अथ

सर्वं पितृपात्रमुखायाः पवित्राणि दिव्यकरे दत्वा
या दिव्यादूति पठेत् ॥ अमुकगोत्रपिता अमुकस्य
वसुकपयस्य हस्ताद्यस्ते नमः ॥ अथ पुनः प्रथमं
उदकस्पर्शनमिति सर्वत्र ॥ अमुकगोत्रपितामहस्य
रूपाय हस्ताद्यस्ते नमः ॥ अमुगोत्रमातमहप्रमाता
महाब्रह्मप्रमातामहस्य हस्ताद्यस्ते नमः ॥ प्रथमे प्रा
चे संस्रवान् समवनीयत जलं वैश्वदेविकपात्रे नीत्वा
तदेकं प्रचमपात्रं पंक्तिं मुह्येतो वा मन्नागो पितृभ्यः
स्थानमसीत्युक्तान्मुक्तुं कारणम् ॥ तदुपरि स्थत्वा वाच
नीयानंतर्गमिकुसत्रं धेदव्यात् ॥ अन्यानि पात्राणि

प्रा०

संचरेनिचाय॥ सव्य॥ अंयादि कं दत्वा॥ पित्रादि वै मा ७
हामहादि च यत्राहु संवेंद्रिनः पुरुषो नामो विस्वेदेवा
रतान्यनुलेपन पुष्पाक्षततुलसीपत्रपुगलतावूलयज्ञोप
विनिवासोऽसि वीजमः॥ अथवा॥ अमुकमोऽपि त्रपिता मह्यमु
अमुकसमैवेसुत्तं पा रं अमुकमो चानुत्वसमाप्तमह०

७

अमुकसमर्तः वसुसुपा रतन्यनुलेपन पुष्पाक्षततुल
सीपत्रचूपदीपपूगफलतावूलयज्ञोपवीतिवासोऽसि
वीजविभज्यवः स्वयानमः॥ सव्य॥ आचम्य॥ अर्चनविद्येः
सर्वपरिपूकां परिपूरा मस्तु॥ पूर्ववै स्वदेविक पत्रे चृतो
दके न स्वमूहति वेचनम॥ इदं हस्तप्रदालां विस्वेदे

वेज्जोठामः ॥ अप्सव्यं ॥ इदं ह सा प्रजा ए नो देकं पितृभ्यः
 स्पद्येति कनकुष्ठिः ॥ पात्रादि निचारय देव दु पात्रे च
 नुर स्रमं संक्रात्वा ॥ जीवाश्चूर्णे न गौ र मृदा जलेने
 न साना वा पात्रा वलिर्वै कथित्वा ॥ यथा चक्रा यु द्वे विस्त
 वेले कं परि रक्षते ॥ यं वं मं लन स्मे तत् सर्वं नृत्तानि
 रक्षतु ॥ मिदु न पात्रे अप्या पयति य द्यात् ॥ घृता न
 ल भुङ्क्ष्ये चेति मूर्द्धन्य प्रक्षति ॥ ग्रामशाः अग्नौ करुं क
 रिष्यं कु रुष्य ॥ अप्सव्यं ॥ पितृभ्यः ह स्ते न वो ॥ अग्नय क
 व्यवाहना यस्या हा ॥ इदं म ग्नय क व्यवाहना य ॥ सोम स
 पितृभ्यः स्या हा ॥ इदं सोमा य पितृभ्यः ॥ इदं ह ति द्वयं नृत्तानि

श्री० अथ नौकर एव शेषाणां विज्ञा र्थं विक्रयार्थं वचनारसात्
परकीय प्रदेष्टुं आदिकरणा यत्नेन स्वामिपितृभ्यो नम इत्य
न्नादि नंदयात् ॥ ततः सव्येन द्विजहस्तो हस्तेन द्व्यदिनपा
त्रेण विविचनस्य नो ह्यपेय चोरव्यलेषात्मकं पंचविधं सुखं
सुखं तं व्यजनेन पितृप्रियमात्मनो हितमकार्येणैव शनैः परि
विष्यात् ॥ सव्येन वामहस्तो परिदक्षिणं करं कृत्वा पावतं भ
नं ॥ पृथिवीतेपात्रं द्यौरविद्यानेव सखा सखे अमृतं अमृतं
जहुमि स्वाहा ॥ कै० ॥ मूर्त्तैः स्वः इदं विभुर्विचक्रमे विधानिरधे
पदं स मूमस्य पात्रं सुरे स्वाहा ॥ इति अगुष्टमनेव ग्राह्यविशो
हव्यं रक्ष ॥ इदमान्नं इदमापः इदमाज्यं इमे द्रव्यं ॥ ओषधय

समवदंत सोमेन सह रात्राय स्नेहयेति ब्राह्मणसूत्रं रात्रय
नपा रया मदि ॥ इति यवाब्धि कीर्ण ॥ पित्रादि वयमात्ताम
इदि च यज्जु संवधि नः ॥ १ ॥ रमाद वो नाना नो विज्ज
देवा इदु मने युतादि पस्करं सहितं मुपनीतं मुपने
अमातं च वासनां नृपित पर्यंतं बोतलः ॥ २ ॥ अकमव्य ॥ इति
रात्रिवा मकं कुत्व व्यस पाणि ज्ञापना ज्ञानं ॥ ३ ॥ पृथ
विते पत्रातिरियस्या अमृतं युहो निस्वया ॥ ४ ॥ इदं विस्तुरिय
नेवर्ग्य विस्तो कवेयं रत्न इदु मने इदु मापः इदु मा
अदु मने त्वं अपुता अरु रा रत्ना एषा वेदि वदः यरु
पातिप्रति संवमानाः अरु रा संति स्य द्रुया च रंति ॥ ५ ॥ रा
उरो नि पत्राये नर यनि ललो का मरु य मरुदिति लिता

प्रा०

निकीर्ये ॥ अमुकगोत्रपित्रीपितामहप्रीतितामहकर्म

मन्त्राणां कर्मसमानः वसुधापात्र ॥ अमुकगोत्रमाता

महप्र० अमुक ॥ अमुकसमन्तसुखदा ॥ इदं

यिपस्फरसहितमुपनीतमुपनेत्यभाशं च ब्राह्मणं

द जनतृप्तितपनयंतं कोट्यविजयः स्यवानमः ॥ यत्वं

इदं वा ॥ पोशानममृतं यथा सुखं पुत्रं पुत्रं नमो देवे

भ्यः इति प्राग्गगनारिष्या सं दद्यात् ॥ अथ सं

इदं वा ॥ पोशानममृतं यथा सुखं पुत्रं पुत्रं स्यवा

पितृभ्यः ॥ इति च तत्रां ददितं मादद्यात् ॥

आहुदजावलिनं कुर्यात् ॥ मोनेनाश्रीयुः ॥ अत्र

तद्वजेषु सकृद्व्यादिकं कुर्यात् ॥ अथ पाय इति पंचः

अनेवेति वृज्यं उदीरतामि त्यादि १३) । पुरुषसूक्तम् ॥ १८
प्रतिदयं १७ उन्वतु मेका अन्त्यामपि यद्विराणि पठेत् ॥
देवदुपपित्तद्वययो रं त रा ले पि त्तद्वये ~~वि~~ स म सी
नेषं गुलं परित्यज्य विकारा र्थं कुसाना सी य ॥ अ
संकुत प्रणी तानां या गि नां कु ल यो धि तां म ॥ १८
अजागचे यानां द नेषु विकरा श्रयः ॥ सर्वव्ययताम
नो कर ॥ सेष सो पकरं ॥ गृहीत्वा ॥ अग्निं द ग्या ज्य
ये दी वाः ये व्यदग्धा कुले म म मू मो द ते न त्र प्यं तु त्र
सा यानु परां गतिं ॥ कु मया ॥ १९ सो पादो प्र द्वा ज्य ॥
सव्यमा च म नं ॥ बुल क दान म ॥ इ दं कः प्रत्य पोषा न
मि यु न य त्र ॥ मनुवा ता के ता ये ते म च द्रं हि शि च यः

॥ १९ ॥

५१०

माध्वी नं ॥ संतोषणीः मधुनक्तुतो न सोमधुमया
विषयं रजः ॥ मधुघो ॥ मस्तु नः पिता मधुमानो वनस्प
ति मधुमा ॥ अस्तु यः माध्वी ॥ गोविन्दे तु नः ॥ इति
मधुमन्ती विषयं ॥ मधुमधुमधु ॥ तत्ता स्यात्ता स्मः
मेव मन्त्रं किं किं अता इत्येः सह नुयं ता ॥ अप सव्यं ॥
एवंपि त्रमाता महद्भा ना प्रस्तः ॥ ततो प सव्यं न
पितृद्वयोद्दिष्टो तन प्रदे सेवाह मात्रं आरन्नि मा १०
वमस्तु प्रदत्तं प्रवशा चतुरश्रा पिं डी धी वेदिका
मुपलब्ध्या ॥ अथोच्यामथु रामाया कासी कांवी द्यु
वतिका ॥ पुंसी य्मा रावती ज्ञेयाः मतो ता मोतदा
एकः ॥ अपहता इति दक्षिण ॥ अं प्राक्ख्ये रे वा द्द
निमीय पत्र माये रूपा शि मल्लकजा ररा म ॥ जलं

५०

१०

सु सत् ॥ यै नृपाणि ॥ प्रति सु शु मानः ॥ ॥ अहः सं तः
अथ याच रति ॥ प रा उ रो नि पु रो ये न रं त म् ॥ अ लो
कात् प्र रा दा ल स्मा ता ॥ अ यो द पा व ॥ मा दा य रे खा याः
पि ॥ स्थाने ॥ व ने ज प ति द दि श सं ख्य ॥ त व प्र य म वे ला
या म दि म ध्या व सा ने षु ॥ अ मु क गो व पि तः ॥ अ मु क
स र्ज न व सु रू प अ व ने नि द्धः ॥ एवं पि ता म ह दि धं च
मो ॥ अ दि म ध्या व सा ने अ व ने नि द्धं ॥ स क द धि ना न् कु
सा ना स्ती र्थे सर्व वं य ना म क म ग्नी क र रा ॥ से ष म ध्या यो
प क र रा ॥ मे की क त म ॥ पि ॥ नि मा य अ मु क गो व
अ पि तः ॥ अ मु क स र्ज न व सु रू प स प नी क अ वे च स
हित व र त ते न थ स्व यो इ दं मूर्ति ग पा इ दं मु द कं

२१०

पुनरुत्पत्तिर्वैस्य उक्तं रावमन्तं गंगा गंगा यासिरे ॥ २१

वंपित्ता महु प्रपित्ता महु एवं मन्त महु प्रमाता महु

वृच प्रमाता महु नो एवं क मे न द द्यात् ॥ प्रपित्ता म

हो दृष्ट्यं जे पत्रा मन्तु मन्तु नमः इति लो पत्रा मन्तु दद्या

आस्तु त कु मन्तु लोः करं मार्य ये त एह स्त प्रता ल्प सव्ये

११ ना च म्प ॥ अ ह ता ना द य ॥ दक्षिण ॥ मुक्ता प सव्ये ना

च पितर इति य चेत् ॥ अत्र पितरौ मा द दृष्ट्यं य द्या

ना ग मा व षट् षत् ॥ ततः सव्ये नो द षु षः स्या सन्नि य

म्मे मू ह तं मन्तु च्या यत् ॥ आयुष्का मो य स स्का मो व

द्वि का मो त वी व च ॥ अ रो म्भ च न का म श्रु सर्व का मा

मे वं तु ते ॥ ते नै का प रा व या प सव्ये न ना ए व न तु ता ने व्य

यत् ॥ अमीमदं तपितरो यथाभागा मा वृषा दु वृत्ते ति नू
मोपि ॥ ५८ ॥ ले ॥ न तां जलिते ये नू ॥ अ वृत्ते यने प्र यवने
यनेपि गो पशिपिं ॥ ५९ ॥ ले वपि न जले निषिचेत् ॥ ६० ॥ अ ॥ क
गा वृपितः ॥ ६१ ॥ अ ॥ क सर्मन व सु रूप स पत्नी कपि ॥ ६२ ॥
य वृत्ते निष्यति क मे न नी वी वि स न्य ॥ न मो व इति
व ॥ जलिं करं ॥ ६३ ॥ न मो वः पित रो र सा य न मो वः पि
त स्व घा य न मो वः पित रो यी व य न मो वः पित रः
स्व घा रै न मो वः पित रो द्यो र य न मो वः पित रो म
न्य वे न मो वः पित रः पि त रो न मो वो ग्रा हा नः पि त रो द
त स तो वः पित रो दे वै त हः पि त रो र्वे स म्प्रा च त पि
त रो गार्भ कु मा रं पु ष्क र म् न य वे ह पु रु षो ॥ ६४ ॥ म त् ॥
त तः ॥ ६५ ॥ दा नं ॥ पि त रे त ते वा सः पि ता म इ त ते वा

श्री०

१२

नः प्रपितामहे तत्ते वासः मातामहे तत्ते वासः प्रमा
तामहे तत्ते वासः बहु प्रमातृमहे तत्ते वासः ॥ प्रपि
तं सुत्रैव यत्तु इदं बह्वि रमते वृत्तं पयः कीदृशं
पयः श्रुतं स्वयं प्रातपयः तत्र पितृ न मे मातामहानि
ति दुर्गं करुणं विद्या यद्वत्ता न्य रतिविषये त्पि ज्ञात्वा
अमुकगोत्राः पित्रपितामह प्रपितामहाः अमुकामुका
मुकसर्माः ॥ अमुकगोत्रान् मातामहप्रमाताम
हव्यप्रमातामहान् अमुकामुका मुकसर्माः वसु
रुद्रादित्यभरुपाः ब्रह्म न विद्यो यस्तान्येकलेपनपुष्पा
वत्तनुजसि प्रवृत्तपदी पते वेषा पूगी कलतां वृत्तं य
ग्यो पदीति वासांसि गोविन्द नृवः स्वयानमः

रुद्राचमनीयाधिस्वेच्छेदेवेज्यो नमः॥ उपसर्व
रुद्रमचमनीयं॥ पितृभ्यः स्थाया॥ ततः सर्वं ध्यात्वा वि
सर्गश्चेति॥ ततः सव्ये न कर्म पात्रादुक्तेन सुप्रेक्षितम
स्ति॥ तदग्रभूमिनिधिचेत्॥ सिद्धाः प्रापः संत्विति
सकुलपलदानं॥ सोमनस्ये मस्तिविपुष्यदानं॥ अ
दत्तं चाग्निं च मस्तिविज्वदानं॥ उपसर्वं॥ पित्र
भ्यो दद्यात्॥ एवं पित्रे॥ पिंङ्गान्नमू मिप्राह्णरात्रावो
विसेवः॥ सिद्धाः प्रापः संत्विति स कुसुलदानं॥ सोम
नस्ये मस्तिविपुष्यं॥ अदत्तं चाग्निं च मस्तिवितिलान्॥
सव्ये गन्धमूयानिषेकः कर्म पात्रजलेन॥ सुप्रेक्षि
तमसुदीर्घमायुरसुशान्तिरसं पुष्टिरसुवृद्धिर
सुदृढपदेभ्यः सुखं सुदृढैः सातिः श्रीभवतु॥ न

कातर

श्री०

त्वापसं व्यं॥ तत्र पितृव्यं ॥ १॥ ह गुरुं नमस्कृत्य
 जलमादाय तद्वत्प्रकरं सुदृढात् ॥ अमुकं गोत्रेण
 पितुः अमुकं समर्पितः वसु रूपं स्वसपत्नीकं संप्र
 त्तं सर्वं यत्तत्तं संप्रदाय मस्तु अदी यत्तु ॥ एवं पितृनाम
 ह प्रपितामहं से सपत्नीकं संप्रदाय तत्सर्वं मत्तत्तत्त
 दाय मस्तु अदी यत्तु ॥ एवं माता महादीना देवेत्
 अद्यो राः पितराः संतु संतु अद्यो राः माता महासंतु
 संतु सव्यं ग गोत्रं नो वचंता वृचंता ॥ दाता रो नो
 निवर्चंता अ निवर्चंता वदा संति सिने वच ॥ अद्या
 च नो माव्य ग मत्तं मा गात् बहु दे ये नो सु ॥ तयास्तु
 अ नो च नो बहू न वे ता मा व ॥ अ हि धी च जने मदि
 लज्जं च ॥ या वि ता रं सु दः संतु संतु मां स य वि मं के

॥ अथोपक्रमः ॥

१३

मि व

॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥

च न माया चे साः ॥ यत वासि ष सं तु ॥ आ य व मा न
च न वा न पु त्र वा न धं का मं का म य त्ते सो सो काम
स मृ द्य ते ॥ दी र्घी यु त्वा य वा ल य व र्व से सु प्र जा सा
स ह सा य ज यो यी व स र दः स तं ॥ नि त्या नु त्ता न स नि
छा स र्व दा य न व द्द यः ॥ पि तृ त्ति प रा नि तं स त्व म
कु ल जा न रा ॥ इ ति ति ल क क र रं ॥ त तो प स वं ॥ अ
नु पा त्रो न रि स्थ न ॥ स्व या वा च नी या न कु सा ना दा य
पं ति द्व यो मं यो नि द्धि प ति ॥ स व्ये न द द्धि रा हु से ने
द पा त्र मा दा य स्व या वा च धि यो ॥ इ ति प्र द ति वा च
ता मी ति ॥ ब्रा ह्म णोः त त्ते ॥ अ लि व द्द ह सो कृ त्वा
ते कृ त्ते त तो प स वं न ॥ अ नु पा त्रो वे मः ॥ पि तृ त्ति

श्री०

पितामहोऽयः प्रपितामहोऽयः मातामहोऽयः प्रमा
तामहोऽयः वृचप्रमातामहोऽयः स्वद्योच्यतां च सु
स्वद्येति स्वद्यावाचनीयमुकुसुम्यपानिषिंचेत ॥ ३ ॥
वृपाकोत्यापनमः ॥ अस्तकुराग्राणि चालयेत् ॥
सव्यं ॥ पितादि वेमातामहादि त्रेधा द्वसंवद्विनां पुरु
वो मद्रवो नास्मा विस्वेषो देवानां कृतैः तस्मात्कीराय
प्रतिष्ठसिच्यर्थे हि रश्मिं मन्त्रदेवतं तं मूलं वा पुत्रा
नाम गोत्रे चोवा मने चोदातु महम सृजे वीनमः ॥
अमसव्यं ॥ अमुकगोत्राणां पितृपितामहप्रपि
तामहानं ॥ अमुकामुकामुकसमीनां अमुकगो
त्राणां मातामहप्रमातामहवृद्धप्रमातामहानं

१५

[illegible]

कोरे मंता यकाकरा च्छि शिराय विक्क कसु न् ॥ इति
ति पटित्वा ॥ वसेतादि कर जतु भ्यो नमः ॥ अथ सव्य
म् ॥ फां त र वृत्त पिंडा मुष्ठा प्य वा म स्वे धे स व्ये मा
द्या र्णा ॥ अप सव्य ॥ पुनः सार्धे व वेद्या निरध्यात ॥
मे पित र्णा स्वर्गे स्व स्थान वासः ॥ विसर्जने नमः ॥ पि
तृ ब्राह्मण स्वस्ति भवंतो ब्रुवंतु ॥ ॐ स्वस्ति ॥ वाजे
वाजे वृत्त वाजिनो नो धने षु वि प्राग् अ मृता अमृताः
अस्य मध्वापि वत मादय ध्वम् ॥ त प्रायात पश्चिभि
र्देवजानैः ॥ सव्य ॥ विश्वे देवाः स्वस्ति भवंतो ब्रुवं
तु ॥ ॐ स्वस्ति ॥ देवा गा तु वि दे गा तु मित्रा गा तु मि
त्रा ॥ मनसस्य इमे देवा यत ॥ स्वाहा वात ध्या ॥ अ

पसव्यं॥ कर्म पात्रमादाय॥ आमावाजस्यप्रशवे
 यमभ्यादेवेद्यावापृषिवीविस्वरूपे॥ अमागंतं
 पितरामातराचामासोमोअमृतत्वेनगम्यात्॥
 इतिप्रयत्तिरौक्त्यकर्मपात्रमघोमुखं कुर्यात्॥
 सर्वेमाचमन्॥ पारिनादोपनिर्वाप्यदेवताभ्यः
 इतित्रिजपेत्॥ कर्मसाक्षिरोसूर्यायनमश्ति
 ॥ सूर्यपुष्यंजलिरदत्वाअग्निघःप्रतिगृह्णीयात्
 ॥ ब्राह्मरोभ्यःपुष्याक्षतमादायशिरसिवध्नीयात्
 ॥ आयुःप्रजोधनंविद्यांस्वर्गमोक्षं सुखानित॥
 प्रयक्षंतुतप्याराज्यं पितरः आद्वरुतपिताः॥ इति
 पार्वणश्राधविधिः॥ यस्यस्मृत्याचनोमोक्षपात

श्री०

१७

पोपत्रक्रियादिषु॥ न्यूनं संपूर्णं तां तां तिस्रस्यो वं
देतमच्युतं म॥ १॥ प्रमदायुर्वेतां कर्मप्रच्यवेताध्व
रेषु यात॥ स्मरणादेवताविष्णोः संपूर्णं स्फादितिस्र
ति॥ २॥ कश्चिपितृनूपेणातिष्ठते मयूरमेश्वरः॥ सो
यां आद्यप्रदानेन हनमतां तृप्तिमुत्तमम्॥ इति पर्व
रा आद्यसमाप्तम्॥ अथ तत्पर्वरा॥ अथि नमान्ये
कृष्णपक्षे तिथौ चतुर्दश्यां शनिवसरे समाप्तम्॥
संवत् ०॥ १८५६

१७

134
21(c)

१

श्रीगणेशाय नमः ॥ हिरण्यकशिपुर्वाच ॥ कल्पंते कालस्य छे
 नयोऽप्येन तमसा वतम् ॥ अभिषेकं कृजगदिदं स्वयं ज्योतिः ॥
 स्वरोचिषा १ अभिषेकं त्रिदशतानां च दंस्य जस्य वतिलुपतिः ॥ रजः
 सत्त्वतमो धाम्ने परमहतेन मः ॥ २ ॥ नमः आद्याय बीजाय ज्ञान
 विज्ञानमूर्तये ॥ प्राणोन्द्रियमनो बुद्धिर्विकारैर्भीतिर्भीषणं
 ॥ ३ ॥ त्वमीश्वरे जगत्तस्तस्युषश्च प्राणेन मुखेन पतिः प्रजा
 नां मू ॥ चित्तस्य चित्तेर्मन ईन्द्रियाणां पतिर्महान् भूतगण
 शयेशः ४ त्वंसमंतनुं चित्तं नो विधितस्त्वन्वाच यथा चा
 तुर्होत्रकविद्यया च त्वमेक आत्मा त्ववता मनादिरनंतपा
 रः कविरतरुमा ५ ॥ त्वमेव कालो निमिषो जनानामा यु
 र्त्वाद्यावयवैः क्षिणोऽपि कूटस्थ आत्मा परमेष्ठिर्जो

१

३

महं स्त्वं जीवलो कस्य च जीव आत्मा द्वे खतः परं जाप
 रमप्यने जेदे जच्च किं चिद्वतिरिक्तमस्ति ॥ विद्या कलास्ते
 तनवश्च सर्वा हिरण्यगर्भोऽसि बहव्रियः ॥ ७ ॥ अतः
 विभो स्थूलमिदं शरीरं येनेदिय प्राणमनो गुणं स्त्वम्
 भक्षो स्थितो धामनि पारमेष्ठ्ये अमृत आत्मा पुरुषः पु
 रणः ॥ ८ ॥ अतः ता अत रूपेण येनेदे मरिचत्ततम् ॥
 चिदचिच्छक्ति युक्तयते स्म भवगवते नमः ८ ॥ १० ॥
 इति श्री हिरण्यकशिपकृत चतुर्भुवस्तुतिः समाप्त
 म् १० भमस्तु मागमासे कृष्ण पक्षे सप्तम्यां भृगुवा
 सरे ॥ १० भम संवत् ॥ १८ ॥ २५ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ३

134/21 (P)

श्री०

२

सुखं स्वमनं जनेनैवैकं प्रविष्टं जितं दैत्यदानवैश्च वा
हुदरोर्वै चिदिशिरोधराणि वक्त्राणि जज्ञं प्रधने विरा
जसे ह्यसत्वं जगत्त्राणखलप्रहरणयेति रूपितः सर्व
सहो गदभृता ॥ विप्रस्पृशस्मत्कुलदेवहेतवे विधे
हि भद्रं तदनुग्रहो हि नः ॥ ७ ॥ यद्यस्ति दत्तमिच्छं वा स्व
धर्मो वा स्वनुष्ठितः ॥ कुलं नो विप्रदेवं चेष्टीदुजो भव
तु विज्वरः ॥ ८ ॥ यदि नो भगवान्प्रीत एकः सर्वग एव ॥
अथः ॥ सर्वभूतान्माभावेन हि ज्ञो भवतु विज्वरः ॥ ८ ॥
इति श्री अं वरीषकृतसुदर्शनस्तोत्रसमाप्तम् ॥
मार्गमासे कृष्णपक्षे सप्तम्यां भगवासरे संवत् १८२५ २